

tentarii munus non nisi prævio concursu conferendum est; alias irrita habetur collatio. *(hoc valet pro Italia et insulis adiacentibus.)*

XXI. Pœnitentiariam, æque ac Theologum, nullam in Capitulo habere potestatem, neque inter dignitates, sed inter canonicos servato collationis, possessionisque antiquioris ordine sedere decrevit S. Congregatio Concilii an. 1699. At alibi dignitatem ex fundatione, vel statuto obtinere testatur *Espenius Part. I, Tit. XII, cap. III, num. 13.*

XLII. Pœnitentiarius licet vi sui officii in confesionibus audiendis sit veluti Vicarius natus Episcopi, atque adeo a jure facultatem habeat audiendi confessiones pœnitentium totius Diœcesis, et jurisdictionem absolvendi a peccatis, sitque veluti Ordinarius Diœcesis confessarius; attamen ex veriori sententia non habet potestatem alios delegandi, neque etiam ad unum tantum reservatum, sive ad ministerium. Ita S. Congregatio Concilii an. 1597 et Syn. Diœces. Neap. Cantelmi *Part. II, cap. VI, num. 28.* (**). Immo ordinariam non esse Pœnitentarii facultatem, sed ab Episcopo delegatam, declaraverat mox laud. Syn. Compostellana *Act. II, Decr. 38* quàm scilicet si ipsi Episcopo visum fuerit, absque ulla exterioris judicii forma aut strepitu limitare, aut penitus revocare possit. Tum et in eod. Decreto Pœnitentarii munia accuratè describit; eumque *Decret. 39*, a chori interessentia eximit quoad suo fungitur officio; denique eidem *Decret. 37.* Visitatoris et Provisoris munus adsummere interdicit. (*)

§ XII.

(**) DE CANONICO MAGISTRALI. (*)

(**) XLIII. Quum sæpiùs laud. Concilium Lateran. IV nedum *Sess. XI.* Magistrum ad informandos in Grammatica Clericos ac pauperes, et Theologum, qui Sacerdotes in Sacris exponendis Litteris instrueret, sed et in unaquaque Ecclesia Cathedrali quendam veluti Episcopi Vicarium instituendum decreverit *Sess. X* cujus nomine et fidelibus verbum Dei ministraret, et eorum exciperet confessiones, in de duæ emanarunt Præbendæ sic dictæ de *Officio*, Pœnitentiaria, de qua supra, et Magistralis ad Evangelium populo adnunciandum. Non tamen videtur Præbenda hæc recens inventa in Hispaniæ Cathedralibus, immo ejus origo ad Concilium Matritense anni 1473 referenda videtur. Eadem etiam Syn. Compostellana *Act. II Decret. 35* ita sanxit: *Qui Magistralem Præbendam, hoc est Prædicatori adsignatam obtinuerit, tenebitur omnibus his diebus sermonem habere ad populum, qui vel confirmatis ab Episcopo statutis Ecclesiæ, vel antiqua consuetudine jam sunt præscripti, et insuper quando ab Episcopo ob rationabilem causam occurrentem, in Ecclesia Cathedrali, seu in alia ejusdem civitatis ipsi fuerit peculiariter injunctum. Vel quoties Episcopus illi id muneris injuxerit, uti constituerat Syn. Tolet. Act. III, Ref. cap. 4, statuta in illum pœna pecuniaria arbitrio Episcopi Ecclesiæ fabricæ adplicanda, cum onere itidem substituendi alium ejus expensis concionatorem. Adhæc decreverat *ibid.* ead. Syn. Tolet ut Dignitates omnes, et Canonici, Magistralis interessent prædicationi sub amittendi distributionem pœna. Et ut debitè suum posset exsequi munus octo dies absentiae pro uniuscujusque concionis efformatione indulgebat præf. Syn. Compostell. *Act. II Decret. 39.* At diversa sunt hodie statuta, vel consuetudines. (*)*

§ XIII.

(**) DE CANONICO DOCTORALI. (*)

(**) XLIV. Hujus, sicuti et Magistralis Præbendæ institutio a Concilio Matritensi repetenda videtur, ubi inter alia id constitutum est, quod Sedis Apostolicæ auctoritate bini instituerentur Canonici Doctoralis adpellatione decorarunt. Quæ tamen munia huic Canonico adsignaverint Ecclesiæ, minutim recenset sæpius laud. Syn. Compostell. *Act. II Decret. 35.* *Qui Doctorali Præbenda potitur, teneatur in omnibus negotiis ad Ecclesiam Cathedrali pertinentibus sententiam suam verbo, aut scripto, prout requisitus fuerit, adferre, atque in eisdem patrocinari. Ad idem teneatur in causis, quæ ad Dignitatem Episcopalem spectant, dummodo inter Capitulum, et Episcopum non controvertantur; tunc enim suo Capitulo adesse honestius erit. Erit etiam sui muneris, quum ab Episcopo, vel Capitulo ad id requisitus fuerit, judicem in ea civitate ubi est Cathedralis Ecclesia commorantem adire, de causis et negotiis Capituli, vel Episcopi modo supradicto verbo, aut scripto, quum opus fuerit, instruere, omni excusatione remota, quod tamen urgenti necessitate injungi debet, atque hæc quidem omnia gratuito.* Quocirca quum sese ad suam aperiendam sententiam recipit, si verbo, per duos, si scripto per quatuor dies a chori interessentia dispensatur *Decret. 39.* Verùm alia sunt etiam Doctoralis munia juxta diversa Ecclesiarum statuta, et consuetudines. (*)

(**) XLV. Præbenda hæc, quæ uti Magistralis libere quondam conferebatur, post Tridentinum verò non nisi prævio concursu collata est, reliquæ de *Officio.* Id etiam præscribitur in Concordato an. 1753 *art. 2* et concursus forma constituitur, quæ ab eadem Syn. Compostellana *Act. II Decret. 34* desumpta videtur. (*)

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

DE VICARIO GENERALI EPISCOPALI.

I. Ex diminuta Archidiaconi potestate paulatim consuetudo invaluit, ut Episcopi in præcipuis sui muneris adimplendis partibus alteri cuidam Clerico, veluti vices committerent suas, qui propterea et Officialis, et Vicarius Generalis dictus est. Quum enim Archidiaconi sua potestate ita abuti cœpissent, ut nonnumquam in ipsos insurgerent Episcopos, profectò exorbitans hæc, et ultra modum crescens ambitio Episcopos tandem movit, ut de ea cohibenda, ac delenda cogitarent. Ut autem ministros haberent, per quos suam exercere jurisdictionem possent, Archidiaconis Vicarios substituerunt: quorum mandata quum pro lubito revocare possent, minus ab ipsis, quàm ab Archidiaconis, sibi metuendum crediderunt.

II. Verùm hanc consuetudinem non nisi sæculo XIII primum obtinuisse ex eo conficit Thomassinus *Part. I, Lib. II, cap. 8*, quod nec Gratiani Decretum, nec Collectio Gregoriana Vicariorum Generalium meminerint: quorum originem Con-

cilio Lateranensi IV rectè adscribi posse censet. Profectò ejus Synodi Patres Episcopos hortati sunt, ut si quando non possent numeros omnes implere sui muneris, adjuutores sibi arcesserent, et cooperarios, a quibus ad pietatem instruantur, regantur, visitentur Diœceses: *Vice ipsorum, quum per se iidem nequiverint.* Cap. 15 de Officiis Jud. Ordinarii. Huic Synodico instituto quum Episcopi obsecuti fuissent, brevi ubique gentium inter Catholicos Vicarii Generales obtinere medio sæculo XIII. (**). Nisi dicas, hoc Lateranense Decretum, de Vicario scilicet ab Episcopis eligendo ad verbum Dei prædicandum, et fidelium confessiones excipiendas, occasionem dedisse Pœnitentiariæ, et Magistralis Præbendæ, non Vicarii, hoc est Judicis Ecclesiastici institutioni, atque adeo Vicarii Generalis initia repetenda esse a tempore, quo judicialis forma in Ecclesiastica tribunalia inducta est, nimirum post evulgatam Gregorii IX. Collectionem. (*) Unde in VI. Decretalium Titulus occurrit de *Officio Vicarii*, qui totus est in illustrandis Episcoporum Generalibus Vicariis, eorumque muneribus: (**). cujus quidem Caput primum ex Epistola Innocentii IV. an. 1250 deductum est. In Hispania sæculo XIV. ineunte Episcoporum Vicarios ad Jus dicendum electos invenimus in Syn. Vallisolet. an. 1323, *Cap. VII.* (*)

III. In Italia nullum omninò est discrimen Vicarium Generalem inter, et Officialem. Unus enim idemque tum in spiritualibus administrandis, tum in jurisdictione contentiosa exercenda vices Episcopi gerit: quam Italiæ praxim Syn. Tridentina secuta est *Sess. XXIV. Ref. cap. 16* ubi Officialem cum Vicario confundit. At in Gallia, aliisque ultramontanis regionibus Officialis a Vicario diversus est. Officialis enim dicitur, qui in forensibus Episcopales adimplet partes; Vicarii autem potestas in iis versatur, quæ voluntariæ jurisdictionis sunt, adeo ut Vicarius limites suæ jurisdictionis transgrederetur, si servata judicii forma partes coram se citari juberet.

IV. Igitur Italiæ more omnis caussarum cognitio, quæ ad Episcopum pertinet, ad Vicarium transfertur: toto titulo de *Officio Vicarii in VI* et quidquid Leges Episcopo tribuunt, tributum quoque intelligitur Vicario. Quod tamen haud ita intelligas, quasi omnis prorsus Episcopi jurisdictio in vicarium generali officii delegatione transferatur: plura enim sunt, quæ, nisi Episcopus speciatim mandet, præstare vetatur.

V. Qua de re Vicarius Generalis sine speciali mandato criminales caussas non cognoscit, neque matrimoniales, nec quaslibet alias soli dumtaxat Episcopo delegatas: tametsi, quæ Episcopo, vel ordinario loci sine particula taxativa, quæ industriam personæ requisitam indicet, mandat Tridentinum, ea vel Vicario commissa censentur, vel saltem ipsi ab Episcopo speciatim committi poterunt.

VI. Præterea nec beneficia confert: *Cap. 3 eodem in VI* nec iis permutandis, uniendis, erigendisve ad sensum impertitur: *Cap. 5 de Rerum permutatione, et Can. IX de Consecrat. Dist. I.* Porro instituit præsentatos a patronis, caussasque beneficiarias de pertinentia, et quasi possessione juris patronatus cognoscit: *Cap. 3 de Institutionibus.* Non visitat Diœcesim, nec Synodum cogit. A Papa dumtaxat Vicario permittitur Diœcesanam Cleri Romani Synodum celebrare: Benedictus XIV, *Lib. II de Syn. Diœces. Cap. III num. 4.* Tum vetatur Capitulum Canonicorum indicare, eidem præsidere, atque adeo interesse, aut suffragium ferre: *Trid. Sess. XXV. Ref. cap. 6.* Non absolvit a casibus Episcopo reservatis, nec ab iis absolvendi facultatem impertitur: *arg. cap. 2 de Penit. et remiss. in VI.* Ad hæc neque in irregularitatibus occulto ex crimine obortis dispensat: *Trid.*

Sess. XXIV, Ref. cap. 6. Deniquè dimissorias ad ordines, nisi Episcopus in longinquis regionibus diuturnam fecerit moram, non concedit: *Cap. 3 de Temporalibus ordinat. in VI.* Qua de re potiori jure, quæ ordini Episcopali, sive ex divina, sive ex Ecclesiastica antiquissima institutione sunt addicta, exsequi prohibetur: uti ordines conferre, Chrisma conficere, Ecclesias consecrare, indulgentias alargiri &c. Postremò Metropolitanus Vicario generali, nisi ultra duas dietas absit Archiepiscopus, in suffraganeos censuris animadvertere non licet: *Cap. 1 de Officio Ordinarii in VI.*

VII. In Vicarium Generalem quilibet Clericus adsumi potest: scilicet qui prima saltem clericali tonsura sit initiatus. Porro arcentur 1. Mendicantes: *Clement. 1. de Regular.* 2. Conjugati, Clerici bigami, et minores annis viginti quinque: *Doctores communiter.* 3. Consanguinei Episcopi, cives Urbis Episcopalis, et Diœcesani gratia, odio, aliove nomine haud rarò suspecti: *Syn. Rom. an. 1725, Tit. VIII, cap. 2.* 4. Parochi, Canonici Pœnitentiarii licet exteri, omnesque curam animarum habentes: *Sacra Congreg. Concilii pluribus decretis.* Demùm Imperiti: qua de re ex eadem Sacra Congregatione in Vicarium deligendus necessum est, ut in utroque, vel saltem in canonico jure lauream sit consecutus, nisi aliunde viri pertitia manifestò constet: (**). *Trident. Sess. XXIV, Ref. cap. 16.* (*)

VIII. Illud hic jure quæri potest, si Vicarii potestas ordinaria ne sit, an delegata? Sunt qui ordinariam docent. 1. Quia Vicarius semel constitutus, quæ Episcopalis jurisdictionis sunt, proprio jure exercet. 2. Quia Vicarius, licet Provocarium constituere nequeat, potest tamen caussas nonnullas aliis delegare: porro Delegatus subdelegare vetatur. 3. Quia Vicarius nunquam Delegati nomine in Pontificum Decretalibus designatur.

IX. At contra delegatam potius censendam plura evincunt. 1. Vicarii potestas æque jure, ac consuetudine ab voluntate Episcopi ita dependet, ut eam contrahere, amplioremque reddere libere queat. 2. Episcopus Vicarium ad nutum remove ab officio, novumque constituere nullo jure vetatur. Tum 3. potest pro lubito unum, aut plures sibi constituere Vicarios, qui simul corpus unum, quod Vicariatatus dicitur, componunt. Ita in Neap. Archiep. Curia duo Locumtenentes cum Vicario, veluti Tribunal quoddam constituunt, cui peculiaribus quædam reservata sunt expedienda negotia. 4. Vicarii Tribunal ab Tribunali Episcopi distinctum non est: quomobrem ab Vicarii sententia non provocatur ad Episcopum, at verò ad eum, ad quem provocandum esset, si Episcopus ipse per se sententiam dixisset. 5. Demùm Episcopo mortuo, vel alias sua jurisdictione destituito, Vicarii potestas omninò extinguitur; quæ propterea alia non est, quàm ipsamet Episcopalis mandata, sive delegata. (**). In Hispania quondam ex Clericis ejusdem Ecclesiæ Vicarii eligendi erant: *Syn. Salmant. an. 1325, Cap. I.* et in Sacris Ordinibus constituti: *Dertusana an. 1419, Cap. X* immo verò *Sacerdotes*, vel ii qui *intra sex menses* ad Sacrum Ordinem, et *intra annum ad Sacerdotium promoveri* possent: *Syn. Tolet. an. 1565. Act. II, Ref. cap. 9.* Ex Constitut. etiam Clementis VIII. 1. Februarii an. 1601, et Urbani VIII, 16 Decemb. an. 1623. In Regnis Castellæ et Legionis Vicarii Generales in Sacris Ordinibus constituti esse debent. Visitatoribus itidem quolibet triennio deputandis cogebantur Vicarii rationem reddere de justitiæ ministratione, ac quandocumque cessarent ob officio: *Syn. Tolet. ibidem. Cap. 17.* (*)

X. Verumtamen si eo sensu ordinariam quis intelligat, quod Vicarius jurisdictionem exercent suam intuitu officii in jure probati, eandemque non tam ab ho-

mine, quàm a jure habere videatur, Ordinariam illam nuncupari posse non abneam.

XI. Episcopus non vetatur plures sibi Vicarios constituere, et quidem, vel singulis ipsorum singulas Diœceseos regiones adsignando, vel uni jurisdictionem voluntariam, aut in spiritualibus tribuendo, alteri verò contentiosam, aut in temporalibus. Quinimò aliquando Episcopus ad plures sibi Vicarios substituendos adigitur; scilicet ubi vel duas simul unitas regat Diœceses, vel unam longe lateque patentem, vel latinis simul, et græcis subditis mixtam. Profectò Episcopus latinus, qui Italo-græcis præest, tenetur horum causas per Vicarium græcum ipsis acceptum, atque eorundem sumtibus sustentandum, cognoscere: atque adeo in gradu adpellationis Metropolita latinus græcum quoque judicem constituat necessum est. Benedictus XIV. *Constit. LVII, § 9, num. 21, Tom. 1 Bullarii.*

XII. Ubi accidit Vicarium ab Episcopo sua potestate privari, actus hic omninò evulgandus est; adeo ut quæ interim geruntur, antequam evulgetur, valeant: *Cap. 4 de Restitutione spoliatorum.* At verò quum Vicarius non ab Episcopo, sed a Sede Apostolica fuerit constitutus, (uti aliquando vel ad suppleendam negligentiam, vel ad frænandam cupiditatem Episcopi fieri solet) is profectò non nisi ab ipsamet Sede Apostolica revocari poterit. Porrò utriusque sive Apostolici, sive Episcopalis Vicarii jurisdictio, excommunicato Episcopo non suspenditur: *Cap. 1, de Officio Vicarii in VI.*

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

DE VITA, ET HONESTATE CLERICORUM.

I. Utraque Sacerdotum Potestas, scilicet in reale, ac mysticum Christi Corpus, non levem, et qualemcunque virtutum exercitationem require censenda est, sed accuratam, et perfectissimam. Sancta enim sanctè tractanda sunt, nec illotis manibus, ut scribit Naz. *Orat. I, Apolog. de fuga,* profanisque animis sanctissima mysteria attingere unquam licuit: tum quoque, nisi Clerici omnigenam virtutem vita sua expriment, vix sperandum est plebem ad mediocre virtutis studium excitatum iri. Non abs re igitur erit hic paucis veluti digito præcipuas leges indicare, ad quas, tanquam ad normam, Clericis suæ vitæ mores sunt exigendi.

II. Ac primo eximia puritate animi, ac corporis Clerici præfulgere debent. Qui enim Clericus in officio perstringendi aliorum vitia libere, utiliterque versabitur, nisi se talem præstiterit, ut a nemine reprehendi possit? Chrysost. *de Sacerd. Lib. V, cap. 3.*

2. Omnis criminis, vel pravitatis suspicio Clericis vitanda: namque observante Chrysostomo *ib Lib. VI, cap. 9,* hominis laici ad conquirendum de Clericis, et ad inferendas adversus ipsos contumelias, et incusationes mirum quantum propendent. (***) Ad rem Patres Synodi Toletani IV, Can. XXII, *alias XXI Conscientiam puram apud Deum nos habere oportet, apud homines famam optimam custodire, ut juxta præceptum Apostolicum non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus vitæ sanctæ testimonium habeamus. Excludatur omnis nefanda suspicio, ne detur sæcularibus obtrectandi locus.* (*) Ergo omnes illæ actiones Clericis vitandæ sunt, quarum dubia sit, et suspecta natura. Quamobrem Synodus Nicæna universis omninò Clericis vetuit *Subintroductam habere mulierem,* præ-

terquam utique matrem, vel sororem, vel amitam, vel eas solas personas, quæ omnem suspicionem excedunt.

3. Clericis parce, et frugaliter vivendum, quo aliorum inopiæ subvenire possint. Namque immoderati sumtus semper in Ecclesia habiti sunt, tamquam iniqua jurium, ac reddituum pauperibus destinatum usurpatio. Veterum Episcoporum parcissimam edendi, potandique tenuitatem, adhæc et vilitatem indumentorum ipsi etiam gentiles sunt admirati: Ammianus Marcell. *Lib. XXVII.*

4. In quotidianum Ecclesiæ ministerium ea gravitate, animi submissione, ac pietatis ardore Clericis est incumbendum, ut illud et divinæ Majestati probetur, et fideles religiosa quadam in Deum pietate efficere possit. Meminisse enim eos oportet se et populi ad Deum oratores, et Dei ad populum legatos agere. Ad rem Chrysostomus ibidem *Lib. VI, cap. 4, Eum, qui pro civitate tota; quid dico civitate? immo vero pro universo terrarum orbe legatus intercedit, deprecatorque est apud Deum, ut hominum omnium peccatis propitiis fiat, æqualem quæso esse oportet?*

5. In privatis congressibus, et colloquiis Clericos doctrinam, prudentiam, et fidelitatem præferre oportet, ut ab hominum, quibuscum colloquuntur, animis vel ignorantie calliginem dispellant, vel errores avertant, vel vitia removeant. Neque enim ad voluptatem, sed ad utilitatem æquum est Clericos cum laicis conversari. (***) *Atque adeo tanto præ ceteris decet eos honestate pollere, quanto a vulgari populo segregati, Dei sunt in sortem adsumti, ut morum compositionis et honestatis ceteris de se præbeant speculum, et exemplum.* Syn. Dertusana an. 1419, *Cap. I.* (*) Hac ratione Augustinum innumeros æque hæreticos ad veritatem, ac scelestos homines an meliorem frugem reduxisse testis est Possidius in *ejus vita cap. 9.*

6. Clericis forti, et imperterrito animo Christianæ veritatis defensio est suscipienda. Neque enim hac in re lenitas, ac facilitas, sed fortitudo, ac pænè ferocia adhibenda est. *Tametsi,* inquit Nazianz. *Orat. XXI, alioqui pacati, ac moderati sint Antistites; hac tamen in re lenes, et faciles esse non sustinet, quum per silentium, et quietem Dei causa proditur; verum hiciadmodum bellaces sunt atque in confligendo acres, et feroces.* Hujusmodi fortis, et imperterriti animi exempla plura, eademque admirabilia in veteri Ecclesiastica Historia occurrunt.

III. Porrò ex altera parte plura Clericis vitanda sunt. Ac 1, lusus alearum; scilicet ludi omnes, qui ab ancipiti pendent fortunæ eventu: (***) Syn. Lateran. *IV, Can. XVI, Trid. Sess. XXII, Ref. cap. I, Novell. XXXIII, Justiniani cap. 10, et Carolus III, Leg. XVIII, n. 14, Tit. VIII, Lib. VIII, Novæ Recop.* (*) tot enim, tanta, tamque perniosa mala hujusmodi ludos comitari solent, ut licet innocuæ recreationis ergo licitè exerceri possent, habeantur nihilominus tamquam prorsus inutiles, et omninò vetiti. Quinimò etiam laicis sub pœna segregationis a communione Ecclesiæ aliquando fuerunt interdicti: Conc. Illib. *Can. LXXIX.*

2. Ab ebrietate Clericis prorsus abstinendum. Qui enim animum in divinis rebus contemplandis occupatum habebunt Clerici ebriosi? Ex Canonibus sic dictis Apostolicis *XXI et XLII,* sic decernunt: *Episcopus, Presbyter, vel Diaconus aleis, et ebrietatibus vacans, vel cesset, vel deponatur.* (***) Syn. Hispalens. an. 1512. *Cap. XXIII,* Clericum ebrium pœna suspensionis ab Officio, et Beneficio coercendum decrevit. (*)

3. Omne turpe lucrum, ac præsertim injusta usurarum acceptio Clericis omninò vitanda. Plures Ecclesiasticæ leges adversus istiusmodi crimen sancitæ occur-